

J →joulen tunnus

J-aalto *J wave* e, *J-våg* -en r sydänsähkökäyrässä (elektrokardiogrammissa) QRS-heilahduksen ja ST-välin välissä (erityisesti hypotermiassa ja hyperkalsemiassa) erottuva aalto

Jaccoud'n niveltulehdus ks. pitkäaikainen poststreumaattinen nivelsairaus

Jacksonin epilepsia ks. epilepsia Jackson(i)

Jacksonin marssi *jacksonian march*, *cortical march*, *epileptic march* e, *Jacksons marsch* r Jacksonin epilepsialle (ks. epilepsia Jackson(i)) ominainen aivokuoren sähköisen häiriön leviäminen lähtökohdastaan laajemmalle

Jacobsonin elin ks. vomeronasaalielin

jaettu harhaluuloisuus ks. harhaluuloisuus(häiriö)

jakaminen psyk. ks. halkominen

jakauma *distribution* e, *fördelning* -en r tilast. tapa jolla aineiston mittaus- ja havaintoarvot sijoittuvat tarkasteluasteikolle

normaalijakauma *normal distribution*, *gaussian distribution* e Gaussin jakauma | biologiassa yleinen symmetrinen jatkuvan muuttujan jakauma, joka on kuvattavissa keskiarvon ja keskihajonnan avulla

Poissonin jakauma *Poisson distribution* e jakauma jota noudattavat yleensä ajassa ja paikassa satunnaisesti tapahtuvat harvinaiset biologiset ilmiöt

t-jakauma *t-distribution* e Studentin *t*-testin yhteydessä käytettävä symmetrinen jatkuva jakauma, joka otoksen suuretessa lähenee normaalijakaumaa

jakautumiskierto ks. solukierto

jakautumissykli ks. solukierto

jakautumisvaihe *periodus mitotica* la, *mitotic phase*, *M phase* e, *mitosskede* -t, *delningskede* -t r solukierron mitoosivaihe; ks. mitoosi

jakomielisyys vanh. ks. skitsofrenia

jakomielitauti vanh. ks. skitsofrenia

jaksoittainen hoito **1.** *växelvärd* -en hoito jonka muotoa vaihdellaan jaksoittaisesti; **2.** *intermittent therapy*, *fractionated therapy*, *pulse treatment* e, *intermittent behandling*, *fraktionerad behandling*, *pulsbehandling* -en r pulssihoito | hoito joka keskeytetään välillä määrärajoiksi, esim. jaksotettu →sädehoito

jaksoittainen kuumeoireyhtymä ks. febris periodica (→kuume)

jaksoittainen raajaliikeoireyhtymä *periodic limb movement disorder* e (lyh. PLMD) →parasomnia jolle ovat ominaisia unenaikaiset tois-

tuvat jalkaterän ja nilkan liikkeet, unen laadun heikkeneminen ja osalla potilaista päiväaikainen väsymys; vrt. behavioraalinen unioireyhtymä, unissakävely, levottomat jalat

jaksoprevalenssi *period prevalence* e, *period-prevalens* -en r tilast. jaksoesiintyvyyys, jaksovalitisevuus; ks. esiintyvyyys

jaksotus ks. jaksotettu →sädehoito

jaktaatio *jactatio* la, *jactitation* e, *jaktation* -en r (< *iactare* la heitellä) heittelehtiminen

jactatio capitis nocturna ks. rytminen liikehäiriö

jalan luut *ossa pedis* la nilkkaluut, jalkapöytäluut ja varvasluut

jalanselkä *dorsum pedis* la, *dorsum of foot* e, *fotrygg* -en r jalkapöydän yläpinta | ihmisen seisossa ylöspäin suuntautunut jalkapöydän pinta

jalan suoran nostotesti ks. Lasèguen koe

jalka **1.** *pes* la, *foot* e, *foot* -en r jalkaterä | (suppea merkitys:) alaraajan uloin osa: nilkka, jalkapöytä ja varpaat; **2.** (laaja merkitys:) ks. alaraaja

jalkaholvi *arcus pedis* la, *plantar arch* e, *fotvalv* -et r jalkakaari | jalkapohjan holvimaisesti kaartuva muoto

arcus pedis longitudinalis pitkittäinen

jalkaholvi, pitkittäinen jalkakaari | jalkaterän suuntainen jalkaholvi, jossa erotetaan sivuosa (lateraalinen osa, pars lateralis arcus pedis longitudinalis) ja sisäosa (mediaalinen osa, pars medialis arcus pedis longitudinalis)

a. pedis transversus poikittainen jalkaholvi, poikittainen jalkakaari | poikkisuuntainen jalkaholvi, jossa erotetaan takaosa (poikittaisen jalkaholvin proksimaaliosa, arcus pedis transversus proximalis) ja etuosa (poikittaisen jalkaholvin distaaliosa, arcus pedis transversus distalis)

jalkakaari **1.** jalkaterän luiden muodostamia kaaria; ks. jalkaholvi; **2.** jalkaterän verisuonien muodostamia kaaria; ks. arcus plantaris profundus, arcus plantaris superficialis, arcus venosus plantaris, arcus venosus dorsalis pedis

jalkakouristus ks. spasmus pedalis (→spasmi)

jalkapohjaterapia ks. vyöhyketerapia

jalkapäkiä ks. päkiä (1)

jalkapöytä *metatarsus* la e, *mellanfot* -en r jalkaterän etuosa | nilkan ja varpaiden välinen jalkaterän osa

jalkapöytäluu *os metatarsale* la, *metatarsal bone* e, *mellanfotsben* -et, *metatarsalben* -et r metatarsaaliluu | kummankin jalkaterän viisi puikkomaista luuta, jotka nivELYVÄT tyvestään (basis metatarsalis) nilkkaluihin ja päästään

(caput metatarsale) kukin oman varpaansa tyviluuhun

jalkasilsa ks. tinea pedis (→silsa)

jalkaterä *pes* la, *foot* e, *fotblad -et* r jalka (1) | alaraajan uloin osa: nilkka, jalkapöytä ja varpaat

jalkojenhoito-oppi 1. podiatria | lääketieteellinen jalkojenhoito-oppi; ks. podiatria; **2.** pedi-
kyyri | kosmeettinen jalkojenhoito-oppi

jalokaasu *noble gas*, *inert gas* e, *ädelgas -en* r kaasuja jotka eivät normaalioloissa muodosta yhdisteitä (mm. helium, neon, argon, radon)

jalometalli *noble metal* e, *ädelmetall -en* r metalli jota ei voida hapettaa pelkästään kuumuuden avulla ja joka liukenee huonosti happoihin, esim. kulta ja platina

jalustin *stapes* la e, *stirrup* e, *stigbygel -n* r välikorvan sisin kuuloluu, jonka eteisikkunassa sijaitseva levy välittää kuuloluuketjun värähtelyt sisäkorvaan

jalustinlihasheijaste ks. heijaste

jano *sitis* la, *thirst* e, *töirst -en* r mm. hypotalamuksen säätelemä fysiologinen (normaali) tuntemus veden puutteesta, joka on voimakas mm. elimistön kuivumisen yhteydessä; ks. myös janokeskus, polydipsia

janokeskus *thirst center* e, *töirstcentrum - (-et)* r hypotalamuksen alue, jossa on veren vesipitoisuuteen reagoivia osmoreseptoreita ja joka säätelee janon tunnetta

Jansky-Bielschowskyn tauti ks. myöhäisinfantiili(nen) →neuroonainen seroidilipofuskiinooosi

jaoke *segmentum* la, *segment* e, *segment -et* r **1.** erillisten verisuonihaarojen huoltama elimen osa; **2.** aivovaltimon osa; **3.** silmän osa; **4.** selkäytimen osa; ks. selkäydinjaoke

segmentum anterius (bulbi oculi) silmämunan etujaoke, silmämunan etusegmentti | lasiaisen edessä sijaitseva silmämunan osa

s. arteriae cerebri ks. aivovaltimojaoke

s. bronchopulmonale ks. keuhkojaoke

segmenta cervicalia medullae spinalis selkäytimen kaulajaokkeet; syn. pars cervicalis medullae spinalis

segmenta coccygea medullae spinalis selkäytimen häntäjaokkeet; syn. pars coccygea medullae spinalis

s. hepatis ks. maksajaoke

segmenta lumbalia medullae spinalis selkäytimen lannejaokkeet; syn. pars lumbalis medullae spinalis

s. posterius (bulbi oculi) silmämunan taka-
jaoke, silmämunan takasegmentti | lasiaisen täyttämä silmämunan takaosa

s. renale ks. munuaisjaoke

segmenta sacralia medullae spinalis selkäytimen ristijaokkeet; syn. pars sacralis medullae spinalis

segmenta thoracica medullae spinalis selkäytimen rintajaokkeet; syn. pars thoracica medullae spinalis

Japanin aivotulehdus ks. aivotulehdus

Japanin aivotulehdus -rokote ks. rokote

jargon ark. *jargon* e, *jargong -en* r (< *jargon* ra epäselvä puhe, siansaksa) **1.** työhön tai harrastukseen liittyvä erikoiskieli tai -sanasto; **2.** käsittämätön puhe, ”sanasalaatti”

jargon-afasia ks. afasia

Jarisch-Herxheimerin reaktio ks. Herxheimerin reaktio

jatkuvaiskuulovastetutkimus *auditory steady-state response detection* e (lyh. ASSR) herätepotentiaaliaudiometria (→audiometria), jossa käytetään jatkuvaa ääniärsykettä; vrt. aivorunkoaudiometria (→audiometria)

jatkuva passiivinen liike *continuous passive motion* e (lyh. CPM) eräs nivelvammojen hoitoprotokolla

jatkuva positiivinen hengitystiepain ks. CPAP

jatkuva positiivinen painehengitys ks. CPPV

jatkuva seksuaalisen kiihottumisen tila *persistent sexual arousal disorder, persistent genital arousal syndrome, restless genital syndrome, Weiss disease* e, *ihäillande genital upphetsning* r (lyh. PSAD, PGAS, ReGS) naisilla esiintyvä sukupuolielinten spontaani kiihottus-tila, joka syntyy ilman sukupuolista halua ja kiinnostusta mutta voi johtaa toistuviin orgasmeihin; vrt. priapismi

jatro- ks. iatro-alkuisia hakusanoja

jauheinhalaattori ks. inhalaattori

jauhesumutin ks. inhalaattori

JCA *juvenile chronic arthritis* e ks. lastenreuma

JC-virus *JC virus* e, *JC-virus -et* r (lyh. JCV) papovavirus joka aiheuttaa oireettoman infektion melkein kaikille terveille lapsille ja voi aiheuttaa immuunikatoa sairastaville etenevän multifokaalisen leukoencefalopatian (→enkefalopatia)

jecur la (< *iecur* la maksa) maksa | maksan vanha latinainen nimitys, jonka kreikkalaisperäinen hepar jo varhain syrjäytti lääketieteellisestä nimityksestä (kuitenkin: oleum jecoris aselli, kalanmaksaoöljy)

Jeffersonin murtuma *Jefferson's fracture* e, *Jeffersons fraktur* r atlaksen (ensimmäisen kaulanikaman) puristusmurtuma

jejunaalinen *jejunalis* la, *jejunal* e, *jejunal* r
tyhjäsuoleen liittyvä, tyhjäsuo-

jejunoileiitti *jejunoileitis* la e, *jejunoileit* -en r
(< *jejunum* la tyhjäsuolet + *ileum* la sykkyräsuolet)
tyhjäsuolet ja sykkyräsuolet tulehdus

haavainen jejunoileiitti *ulcerative jejuno-*
ileitis e, *ulcerös jejunoileit* r ulseratiivinen
jejunoileiitti | osalla refraktaarista →keliakiaa
sairastavista esiintyvä ohutsuolet haavainen
tulehdus, johon liittyy suurentunut ohutsuo-
let lymfooman vaara; ks. myös enteropaatti-
nen T-solulymfooma (→lymfooma)

jejunoskopia *jejunoscopia* la, *jejunoscopy* e,
jejunoskopi -n r (< *jejunum* la tyhjäsuolet +
skopein kr katsella) tyhjäsuolet tähytys
endoskoopin avulla; vrt. ohutsuolet tähytys

jejunostomia *jejunostomia* la, *jejunostomy* e,
jejunostomi -n r (< *jejunum* la tyhjäsuolet +
stoma kr suu, aukko) tyhjäsuoletavanteen teko |
tyhjäsuolet kiinnittäminen ja avaaminen ihoon

jejunostooma *jejunostoma* la, *jejunostomy* e,
jejunostoma -t r tyhjäsuoletavanne; vrt. paksu-
suoletavanne; ks. myös jejunostomia

jejunotomia *jejunotomia* la, *jejunotomy* e,
jejunotomi -n r (< *jejunum* la tyhjäsuolet + *tome* kr
leikkaus) tyhjäsuolet avaus(leikkaus)

jejunum la e r (< *intestinum jejunum* la 'tyhjä
suolet' < *ieiunus* la tyhjävatsainen, paastoava) ks.
tyhjäsuolet

Jervellin ja Lange-Nielsenin oireyhtymä
Jervell and Lange-Nielsen syndrome e, *Jervells*
och Lange-Nielsens syndrom r autosomissa
peittyvästi periytyvä →ionikanavatauti, jolle ovat
ominaisia →pitkä QT -oireyhtymä ja kuurous;
vrt. Romano–Wardin oireyhtymä

jet lag e ks. aikaerorasitus

jet-tekniikka *jet technique* e, *jet-technik* -en r
rokotusmenetelmä jossa pieni määrä rokotetta
ammutaan ihon sisään ilmanpaineella toimivalla
rokotuspistoolilla

jet wash e r (kohdun sisältä) huuhtelemalla
kerätty solunäyte

jet-virtaus *jet flow* e r, *jetstråle* -n r läppä-
vuotoon liittyvä, sydämen sisällä dopplerkai-
kukuvauksella (→kaikukuvaus) näkyvä nopea
verisuihku

Jeunen oireyhtymä *Jeune syndrome* e, *Jeunes*
syndrom r synnynnäinen kehityshäiriö, josta
aiheutuu keuhkojen kehitystä häiritsevä tiimala-
simainen rintakehä

JNCL *juvenile neuronal ceroid lipofuscinosis* e
ks. juveniili(nen) →neuronaalinen seroidilipo-
fuskinoosi

Jobin oireyhtymä *Job's syndrome* e, *Jobs*
syndrom r hyper-IgE-oireyhtymä | autosomissa
peittyvästi periytyvä, erityisesti punatukkaisilla
tytöillä esiintyvä oireyhtymä, jolle ovat ominaisia
häiriintynyt neutrofiilien kemotaksis ja IgE-
ryhmän →immunoglobuliinien ylimäärä veressä,
joista aiheutuvia oireita ovat mm. toistuvat iho-
paiseet (kuten Vanhan testamentin Jobilla)

jobitridoli *iobitridol* e, *jobitridol* -en r eräs
jodipitoinen varjoaine

jodamidi *iodamidum* la, *iodamide* e, *jodamid*
-en r eräs jodipitoinen varjoaine

jodi *iodum, jodum, iodinum, jodinum* la,
iodine e, *jod* -en r (< *iodes* kr sinipunainen)
(kemiallinen merkki I, atomipaino 126,90)
halogeeneihin kuuluva huoneenlämmössä
kiinteä, voimakkaasti reagoiva alkuaine, joka on
kilpirauhashormonien osa

radiojodi *radioiodine* e, *radiojod* -en r
→radiojodihoitoon käytettävä jodin radioak-
tiivinen isotooppi, esim. ¹³¹I

¹³¹**jodibentsyyliguanidiini** ¹³¹*metaiodoben-*
zylguanidine e, ¹³¹*metajodobenzylguanidin* -et r
(lyh. MIBG) neuroendokriinisten kasvainten
→radionuklidihoidon käytettävä radioaktiivinen
jodiyhdiste

jodidi *iodide* e, *jodid* -en r jodianioni I⁻ tai
vastaava suola

jodiksanoli *iodixanol* e, *jodixanol* -en r eräs
jodipitoinen varjoaine

jodinpuute *deficientia iodi* la, *iodine deficiency* e,
jodbrist -en r ravinnon jodin niukkuus, joka voi
johtaa →synnynnäiseen jodinpuuteoireyhtymään,
kilpirauhasen subkliiniseen jodinpuutevajaatoi-
mintaan (→kilpirauhasen vajaatoiminta), endee-
miseen →struumaan tai jodinpuutteen aiheutta-
masta kilpirauhasen vajaatoiminnasta johtuvaan
dementiaan

joditabletti *iodine tablet* e, *jodtablett* -en r
kaliumjodidia sisältävä nieltävä tabletti, jota
käytetään suojaamaan kilpirauhasta radioaktiivi-
selta jodilta

jodivety hydrogen iodide e, *jodväte* -t, *vä-*
tejodid -en r HI, vedyn ja jodin muodostama
yhdiste, joka vesiliuoksessa dissosioituu vety- ja
jodidi-ioneiksi

jodokinoli *iodoquinol* e, *jodokinol* -en r eräs
amebiaasin hoitoon käytettävä lääkeaine

jodoksaamihappo *iodoxamic acid* e, *jodox-*
amsyra -n r eräs jodipitoinen varjoaine

jodopsiini *iodopsin, visual violet* e, *jodopsin*
-et r eräiden eläinlajien verkkokalvon tappi-
soluissa esiintyvä violetti, värinäkemisessä

toimiva väriaine; vrt. rodopsiini

jodtalaamihappo par. jotalaamihappo

johdannainen ks. johdos

johdannaiskonflikti psykoanal. varhaislapsuuden jälkeen syntynyt persoonallisuuden sisäinen ristiriita, joka on varhaislapsuudessa kehittyneen ristiriidan johdannainen

johdos *derivative* e, *derivat -et* r johdannainen | toisesta aineesta kemiallisen reaktion avulla syntynyt muunnos

joheksoli *iohexol* e, *johexol -en* r eräs jodipitoinen varjoaine

johimbiini *yohimbine* e, *yohimbin -et* r eräs alfasalpaaja, jolla aikoinaan luultiin olevan potenssia lisäävää vaikutusta

johtava lääkäri *medical director*, *director of medical services*, *director of health services* e, *director of staff* e (USA), *chefsfläkare -n* r terveyskeskuksen, sairaanhoitopiirin, sairaalan tai laitoksen hallinnollinen lääkärijohtaja

johtava silmä *dominant eye* e, *dominerande öga* r silmä jota henkilö käyttää ensisijaisesti (samalla tavoin kuin oikeakätinen käyttää ensisijaisesti oikeaa kättään); vrt. väistyvä silmä, tähtäävä silmä

johtonopeus *conduction velocity* e, (*impuls*)-*ledningshastighet -en* r (lyh. CV) (hermon) aktiopotentiaalinen etenemisnopeus

motorinen johtonopeus *motor conduction velocity* e (lyh. MCV) aktiopotentiaalinen etenemisnopeus motorisissa hermosyissä

sensorinen johtonopeus *sensory conduction velocity* e (lyh. SCV) aktiopotentiaalinen etenemisnopeus sensorisissa hermosyissä

johto-oire ks. pääoire (→oire)

johtoputki ks. kanyyli

johtopuudutus *nerve block anesthesia* e, *ledningsanestesi -n* r puudutus jossa puudutetta ruiskutetaan lähelle hermorunkoa (esim. alemman hammaskuoppahermon puudutus alaleukaluun sisäisivulla puuduttaa alahampaat); vrt. paikallisuudutus

johtoratajärjestelmä ks. sydämen johtoratajärjestelmä

johtoratasairaus *cardiac conduction disease* e, *retledningssjukdom -en* r sairauksia jotka aiheuttavat →sydämen johtoratajärjestelmän synnynäisistä tai hankinnaisista poikkeavuuksista tai häiriöistä; ks. myös johtumishäiriö, lisälyöntisyys, rytmihäiriö, takykardia, pitkä QT -oireyhtymä

johtuminen *conductio* la, *conduction* e, *ledning -en*, *konduktion -en* r konduktio | energian

(esim. sähkövarauksen, äänen tai lämmön) siirtyminen paikasta toiseen elimistössä tai sen ulkopuolella

conductio aeria ks. ilmajohto

c. anterograda anterogradinen johtuminen, normaalisuuntainen johtuminen | impulssin johtuminen sydämen johtoratajärjestelmässä tavanomaiseen suuntaan

c. antidromica hermoimpulssin johtuminen hermosyissä päinvastaiseen suuntaan kuin tavallisesti

c. orthodromica hermoimpulssin johtuminen hermosyissä tavanomaiseen suuntaan

c. ossea ks. luujohto

c. retrograda retrogradinen johtuminen, takaisin suuntautuva johtuminen | impulssin johtuminen sydämen johtoratajärjestelmässä takaisin eteisten suuntaan

c. saltatoria (impulssin) saltatorinen eli hyp-pivä johtuminen | hermoimpulssien nopea johtuminen myelinoituneessa hermosyissä suoraan Ranvier´n kuroumasta toiseen

c. synaptica hermoimpulssin johtuminen synapsin kautta

johtumisaika *conduction time* e, *konduktionstid -en*, *ledningstid -en* r **1.** hermoimpulssin siirtymisaika, hermojohtumisnopeus, hermonopeus; **2. överledningstid -en** r sydänsähkökäyrästä (elektrokardiogrammista) mitattu suure, joka kuvaa aikaa, jonka impulssi kulkee eteisistä kammioihin, tai sydänkammioiden sähköisen vaiheen kestoa; ks. myös PQ-aika, QT-aika

johtumishäiriö *dissociatio cardiaca* la, (*cardiac*) *conduction disorder*, *heart block* e, *retledningsstörning -en*, *retledningsrubbing -en*, *hjärtblock -et* r sydämen johtumishäiriö, sydänkatkos | impulssinkulun häiriintyminen sydämen johtoratajärjestelmässä; vrt. rytmihäiriö; ks. myös sinus-eteiskatkos, eteis-kammiokatkos, haarakatkos, haarakekatkos, pitkä QT -oireyhtymä

johtumiskatkos *conduction block* e, (*hjärt*)-*block -et* r konduktioblokki | **1.** elektroneuro-myografiassa (ENMG:ssä) eli hermo-lihassähkötutkimuksessa esiintyvä impulssin etenemisen estyminen; **2.** impulssinkulun estyminen sydämen johtoratajärjestelmässä; ks. johtumishäiriö **joisikoisuus** *onchocerciasis* la e, *river blindness* e, *onkocerciasis -en*, *flodblindhet -en* r onkoser-siaasi | tropiikissa esiintyvän sukkulamadon (*Onchocerca volvulus*) toukan aiheuttama tauti (filariaasi), jolle ovat ominaisia ihonalaiset kyhmyt ja kutina sekä usein sokeuteen johtavat näköhermovaaurit

joksaglaatti *ioxaglate* e, *joksaglat* -et r eräs jodipitoinen varjoaine

jomeproli *iomeprol* e, *jomeprol* -en r eräs jodipitoinen varjoaine

Jonesin murtuma *Jones' fracture* e, *Jones fraktur* r viidennen jalkapöytäluun varren (diafyysin) murtuma

jopamidoli *iopamidol* e, *jopamidol* -en r eräs jodipitoinen varjoaine

jopentoli *iopentol* e, *jopentol* -en r eräs jodipitoinen varjoaine

jopromidi *iopromide* e, *jopromid* -en r eräs jodipitoinen varjoaine

jotalaamihappo *iothalamic acid* e, *jodtalamsyra* -n r eräs jodipitoinen varjoaine

jotrolaani *iotrolan* e, *jotrolan* -et r eräs mm. myelografiaan käytettävä jodipitoinen varjoaine

joukkohysteria *mass hysteria*, *mass sociogenic illness* e, *masshysteri* -n r (lyh. MSI) massahysteria | joukkoon leviävä tilapäinen käyttäytymishäiriö

joukkopsykoosi par. joukkohysteria

joule *joule* e r (tunnus: J) työn ja energian yksikkö SI-järjestelmässä (1 cal = 4,2 J); vrt. kalori

joversoli *ioversol* e, *joversol* -en r eräs jodipitoinen varjoaine

J-pussi ks. pussi

JRA *juvenile rheumatoid arthritis* e ks. lastenreuma

jugulaarinen *jugularis* la, *jugular* e, *jugular* r kaulassa sijaitseva, kaulaan liittyvä, kaula-

jugulum la e, *throat* e, *strupe* -n r (< *iugulum* la solisluu, kaula, henkitorvi) kaulan etuosa, kaulakuoppa, fossa jugularis

jugum la harjanne

jugum alveolare (*mandibulae/maxillae*)

mon. **jugula alveolaria** (*mandibulae/maxillae*)

(alaleukaluun/yläleukaluun) hammaskuoppa-harjanne | hampaiden juurien kohdalla leukaluiden ulkopinnalla esiintyvät luuharjanteet

jugula cerebralia ks. *impressionses digitatae*

j. sphenoidale kitaluun pikkusiipiä yhdistävä luuharjanne

juksta- *juxta-* la e r (< *iuxta* la vieressä) -viereinen

juksta-artikulaarinen *juxtaarticularis* la, *juxta-articular* e, *juxtaartikulär* r (< *iuxta* la lähellä + *articulus* la nivel) nivelenviereinen

jukstaesofageaalinen *juxtaoesophageus*, *juxtaoesophagicus*, *juxtaoesophag(e)alis* la, *juxtaesophageal* e, *juxtaesophageal* r (< *iuxta* la vieressä + *oesophagus* la ruokatorvi) ruokatorvenviereinen; syn. paraesofageaalinen

jukstaglomerulaarikompleksi

complexus juxtaglomerularis, *apparatus juxtaglomerularis* la, *juxtaglomerular complex*, *juxtaglomerular apparatus* e, *juxtaglomerulära apparaten* r jukstaglomerulaarijärjestelmä | nefronin tuottaman virtsan koostumusta sääteleviä soluja kohdassa, jossa nouseva tubulus (ks. munuaistiehyt) palaa oman glomeruluksensa (2) viereen: jukstaglomerulaarisolut ja macula densa (→makula)

jukstaglomerulaarinen *juxtaglomerularis* la, *juxtaglomerular* e, *juxtaglomerulär* r (< *iuxta* la vieressä + *glomerulus* la hiussuonikeränen) munuaiskeräsen viereinen

jukstaglomerulaarisolu *juxtaglomerular cell* e, *juxtaglomerulärzell* -en r munuaiskeräsen tuojasuonen seinämän reniiniä erittävä solu

jukstamuraalinen *juxtamuraalis* la, *juxtamuraal* e, *juxtamuraal* r (< *iuxta* la vieressä + *murus* la muuri) (elimen) seinämänviereinen

jukstapositio *juxtapositio* la, *juxtaposition* e, *juxtaposition* -en r (< *iuxta* la vieressä + *positio* la asema) sijainti vieressä

jukstapylorinen *juxtapyloricus* la, *juxtapyloric* e, *juxtapylorisk* r (< *iuxta* la vieressä + *pylorus* la mahanportti) mahanportinviereinen, peripylorinen

jukstaradikulaarinen *juxtaradicularis* la, *juxtaradicular* e, *juxtaradikulär* r (< *iuxta* la vieressä + *radix* la juuri) juurenviereinen

julkaisemisharha *publication bias* e, *publicationsbias* - (-en) r julkaisutavoista johtuva kirjallisuuden edustavuuden vääristymä (esim. siitä johtuva, että positiiviset tulokset julkaistaan useammin kuin negatiiviset)

julkisten paikkojen pelko *agoraphobia* la, *agoraphobia* e, *agorafobi* -n, *torgskräck* -en r torikammo, torikauhu, aukiokammo, agorafobia | neuroottinen häiriö, jolle on ominaista sellaisten paikkojen pelko (ja usein välttäminen), joista pois pääsy voi olla vaikeaa tai kiusallista ja joissa ahdistuksen ja sen neuroottisten oireiden ilmeneminen olisi kiusallista; vrt. sosiaalisten tilanteiden pelko, paniikkihäiriö

jungilainen *jungian* e, *jungiansk* r Carl Jungin teorioihin liittyvä; ks. myös psykoanalyysi

junktio *unctio* la, *junction* e, *junctio* -en r (< *iungere* la liittää) yhdyskohta, yhteys, liitos, liittymä, liittymäkohta, raja | 1. kohta jossa eri elimet tai erilaiset kudokset liittyvät toisiinsa; 2. naapurisolujen liitoskohta; 3. ihon →orvas-

den ja →verinahan liittymäkohta

junctio anorectalis peräsuolen ja peräaukko-

kanavan liittymäkohta

kanavan liittymäkohta

kanavan liittymäkohta

kanavan liittymäkohta

kanavan liittymäkohta

kanavan liittymäkohta

kanavan liittymäkohta

kanavan liittymäkohta

kanavan liittymäkohta

j. caementodentinalis sementti-dentiiniraja | hammassementin ja hammasluun välinen raja

j. caementoenamelaris sementti-kiilleraja | hammassementin ja hammaskiilteen välinen raja

j. mucogingivalis mukogingivaaliraja | ikenen alveolimukoosan epiteelin ja sarveistuneen ienepiteelin raja

j. oesophagogastrica *Z-line* e, *Z-linje -n* r ruokatorvi-mahalaukkuraja, *Z-linja* | ruokatorven kerrostuneen epiteelin ja mahalaukun lieriöepiteelin raja

j. pelveoureteralis ks. j. pyeloureteralis

j. pyeloureteralis pyeloureteraalinen liitos | munuaisaltaan ja virtsanjohtimen liittymäkohta

j. saphenofemoralis safeenofemoraaliliitos | isosafeenan (vena saphena magna; →safeenasuonet) ja →reisilaskimon (vena femoralis) liittymäkohta

junktionaalinen *junctionalis* la, *junctional* e, *junktional* r (< *unctio* la yhdistely, yhteys) yhdyskohtaan liittyvä | **1.** sydämen eteisiä ja kammioita yhdistäviin rakenteisiin (eteiskammiosolmukkeeseen ja eteis-kammio-kimppuun) liittyvä; **2.** orvaskeden ja verinahana rajalla sijaitseva; **3.** kohdunsaun levyepiteelin ja lieriöepiteelin rajaan liittyvä

junktionaalinen luomi ks. naevus pigmentosus *junctionalis* (→luomi)

junktionaalinen rytmi *junctional rhythm* e, *junktional rytm* r junktionaalinen korvausrytmi | eteis-kammiosolmukkeesta tai eteis-kammio-kimppun yläosasta alkunsa saava korvausrytmi, yleensä 40–60 kertaa minuutissa

junktuura ks. liitos²

juoksumatto *treadmill* e, *löpmatta -n* r kuorimituskokeisiin käytettävä laite, jossa tutkittava juoksee liikkuvan maton päällä (maton nopeutta ja kaltevuuskulmaa voidaan yleensä säädellä); vrt. ergometri, kuntopyörä

juoppohulluus ks. delirium tremens

juoste **1.** kimppu, syykimppu, tie, rata | hermo-syiden tai muiden syiden muodostama kimppu; ks. fasciculus, tractus, trabekkel; **2.** selkäytimen valkean aineen pitkänomainen osa; ks. funiculus anterior/lateralis/posterior; **3.** pitkänomainen sidekudos- tai rasvakudosmuodostuma; ks. amnionkurouma, rasvajuoste; **4.** DNA-juoste | DNA-molekyylin puolikas, toinen kahdesta DNA-rihmasta

juotikas *hirudo* la, *leech* e, (*blod*)*igel -n* r iilimato | juotikkaiden luokkaan Hirudines kuuluvia nivelmatoja

verijuotikas *Hirudo medicinalis* la e, *blod-igel -n* r juotikas jota on kansanlääkinnässä

käytetty imemään verta ja turvotusnestettä potilaista

juovainen lihaskudos ks. poikkijuovainen →lihaskudos

juovaton lihaskudos ks. sileä →lihaskudos

juovavärjäys ks. raitavärjäys

juovikas lihaskudos ks. poikkijuovainen →lihaskudos

juuriaukko ks. foramen intervertebrale

juurihoito *root treatment* e, *rotbehandling -en* r infektoituneen hampaan juuren hoito pois-tamalla juuripulpa (pulpa radicularis; →hammas-ydin) kokonaan (ks. pulpektomia) tai osittain (ks. pulpotomia) ja täyttämällä juurikanava

juurikalvo ks. hampaan juurikalvo

juurikanava **1.** hampaan juurikanava; ks. canalis radialis dentis (→kanava); **2.** juuriaukko | selkäydinhermon kulkuaukko kahden nika-man välistä; par. nikamaväliaukko; ks. foramen intervertebrale

juurikompressio *nerve root compression* e, *nervrotskompression -en* r hermojuur(t)en puristustila

juurikuidut ks. fila radicularia (→filum)

juuripulpa ks. pulpa radicularis (→hammasydin)

juurituppi ks. karvatuppi

juveniili *juvenilis* la, *juvenile* e, *juvenil* r (< *juvenis* la nuori) nuoruuteen liittyvä, nuoruusiän, nuoruus-; vrt. infantiili, pueriili, preseniili, seniili

juveniili nivelreuma ks. lastenreuma

juveniili osteoporoosi ks. osteoporoosi

juveniili polyyppe ks. polyyppe

jyväiskasvama ks. granulooma

jyväiskerros ks. orvaskeden jyväiskerros

jyväiskudos ks. granulaatio

jyväissolu **1.** ks. granuloosasolu; **2.** jyväiskerrosen solu; ks. orvaskeden jyväiskerros;

3. ks. syöttösolu; **4.** par. jyvässolu

jyväissolukasvain *tumor granulocellularis* la, *granular cell tumor* e, *granularcellstumör* r granulaarisolukasvain, granulaarisolutuumori | eräs alkuperältään tuntematon, tavallisesti hyvän-laatuinen kasvain, joita esiintyy monin paikoin kehossa, etenkin ihossa tai suussa

jyväsöttömien verihutaleiden oireyhtymä *gray platelet syndrome* e, *gray platelet-syndrom -et* r gray platelet -oireyhtymä | yleensä auto-somissa vallitsevasti periytyvä harvinaistauti, jolle ovat ominaisia verihutaleiden jyväsöttö-myys, kookkaus ja niukkuus (trombosytopenia) sekä pidentynyt vuotoaika

jyvässolu *granulocytus* la, *granulocyte* e, *granulocyt -en* r granulositytti | liuskoittuneen tuman ja soluliman eri tavoin värjäytyvien jyväs-ten perusteella tunnistettavia valkosoluja, joihin tavallisesti kuuluu enemmän kuin puolet veren valkosoluista; vrt. jyvässolu; ks. myös basofiili, eosinofiili, neutrofiili

jyvässolukato ks. agranulosytoosi

jyvässoluniukkuus ks. granulositytopenia

jähmettyminen *freezing* e, *frysning -en* r

1. solidification e nesteen muuttuminen kiinteään olomuotoon; **2.** parkinsonismiin liittyvä liikkumisen äkillinen jumiutuminen; **3.** pelkoti-lanteessa tai traumaperäisessä →stressireaktiossa ilmenevä jännittynyt liikkumattomuus

jäkälänpoimijantauti *lichen picker's disease* e, *lavplockarsjuka -n* r jäkäläpölyn hengittämisestä aiheutunut allerginen →alveoliitti

jäkälätauti *lichen* la e r jäkälä | näppyläisiä, usein hilseileviä ihottumia

lichen amyloidosis jäkälämuutokset joiden perussyynä on ihon amyloidoosi

l. corneus obtusus ks. prurigo nodularis

l. myxoedematosus tauti jolle ovat ominaisia ihon lukuisat pienet näppylät ja happamien glykosaminoglykaanien kertyminen ihoon; vrt. skleromyksedeema

l. nitidus jäkälätauti jolle ovat ominaisia nuppineulanpään kokoiset kiiltäväpintaaiset kutiamattomat näppylät

l. planopilaris ks. punajäkälä

l. planus ks. punajäkälä

l. ruber planus ks. punajäkälä

l. ruber verrucosus ks. punajäkälä

l. sclerosus et atrophicus ks. valkojäkälä

l. scrofulosorum tuberkuloosia sairastavan lapsen vartalolla esiintyvä näppyläinen ihotuma (tuberkulidi)

l. simplex neurodermatitis circumscripta (→neurodermatiitti)

l. spinulosus jäkälätauti jonka yhteydessä kunkin karvan juuritusessa on sarveispiikki

l. striatus lapsen vartalon ihon nauhamainen jäkälöitymä, joka paranee itsestään noin vuodessa

l. urticatus ks. strofulus

jäkälöityminen *lichenificatio* la, *lichenification* e, *likenifisering -en*, *likenifikation -en* r likenifikaatio | ihon sairaaloinen paksuntuminen ja karheutuminen; jatkuvasta raapimisesta tai muusta syystä aiheutunut ihon paksuus, epätasaisuus ja kuivuus, johon usein liittyy ihon tavallista selvempi kuvioitus

jälkeiset *secundinae* uuslat, *afterbirth*, *secun-*

dines e, *afterbörd -en* r lapsen jälkeen syntyvät osat: istukka, napanuora ja kalvot

jälkeisvaihe *third stage of labor*, *placental stage (of labor)* e, *afterbördsperioden* r synnytyksen kolmas eli viimeinen, vajaa puoli tuntia kestävä vaihe, joka alkaa lapsen synnyttyä ja päättyy jälkeisten syntymiseen; ks. myös avautumisvaihe, ponnistusvaihe

jälkidepolarisaatio *afterdepolarization* e, *afterdepolarisation -en* r aktiopotentiaalin jälkeen tuleva solukalvon yleensä vähäinen depolarisaatiovaihe

myöhäinen jälkidepolarisaatio *late afterdepolarization*, *delayed afterdepolarization* e, *sen afterdepolarisation* r osassa sydänlihasta normaalisti esiintyvä jälkidepolarisaatio, joka erityisolosuhteissa voi laukaista sydämen rytmihäiriöitä

varhainen jälkidepolarisaatio *early depolarization* e, *tidig efterdepolarisation* r patologinen jälkidepolarisaatio, joka ilmaantuu ennen repolarisaation päättymistä ja voi laukaista sydämen rytmihäiriöitä, esim. →kääntyvien kärkien takykardian

jälkiehkäisy *postcoital contraception* e, *postcoital antikonception* r post coitum -ehkäisy | yhdynnän jälkeinen raskauden ehkäisy, jossa hedelmöityneen munasolun kiinnittyminen kohtuonteloon estetään →jälkiehkäisytabletti tai kohtuonteloon asennetun kierukan avulla

jälkiehkäisytabletti *postcoital pill* e, *morning-after pill* e ark., *akut-p-pill/er -ret* r, *ångerpill/er-ret* r ark. ”katumuspilleri” | suuriannoksinen progestiinitabletti, joka otetaan mahdollisimman pian yhdynnän jälkeen raskauden ehkäisemiseksi; ks. myös jälkiehkäisy

jälkihoito *aftercare*, *follow-up care* e, *eftervård -en* r aktiivista hoitovaihetta seuraava vähemmän intensiivinen hoito, esim. leikkauksen jälkeinen lääkehoito

jälkikaihi ks. cataracta secundaria (→kaihi)

jälkikuormitus ks. sydämen jälkikuormitus

jälkimunuainen ks. metanefros

jälkinuoruus *postadolescence* e, *postadolescents -en* r nuoruusiän viimeinen vaihe ennen aikuisuutta

jälkipuinti ks. mielenkevennyskokous

jälkisairaus ks. jälkitauti

jälkisupistukset *afterpains* e, *eftervärkar* r synnytyksen jälkeiset kohdun supistukset; vrt. esisupistukset, synnytyssupistukset

jälkitarkastus *follow-up examination*, *check-up (examination)* e, *kontrollbesök -et*, *uppfölj-*

ningsbesök -et r potilaan tarkastus aktiivisen hoidon päättymisen jälkeen

jälkitarkkailu ks. seuranta (1)

jälkitauti *morbis consecutivus* la, *secondary disease* e, *följdsjukdom -en* r jälkisairaus | sairauden loppuvaiheessa tai sen jo parannuttua (sattumaa useammin) ilmeneviä tiloja (esim. sikotautipotilaan myöhemmin saama kivistulehdus); vrt. perustauti, jälkitila, lisätauti, liitännäis-tauti, komorbideetti, komplikaatio

jälkitila *sequela* mon. *sequelae* la e, *sequel* e, *följdtillstånd -et, svit -en* r sairauden tai tapa-turman välittömien vaikutusten paranemisen jälkeen ilmenevät yleensä pitkäaikaiset tai pysyvät elimistön tai sen toiminnan muutokset; vrt. jälkitauti

jälkivuoto ks. lochia

jänisrutto *tularaemia* la, *tularemia* e, *tularemi -n* r tularemia | Francisella tularensis -bakteerin aiheuttama jänisten ja jyrsijöiden tauti, joka saattaa levitä myös ihmiseen haavojen tai limakalvojen kautta tai monien purevien hyönteisten välittämänä; ilmenemismuotoja kuumeinen imusolmuketurvotus yksinään (glandulaarinen tularemia), märkivään haavaan (ulseroglandulaarinen) tai sidekalvotulehdukseen (okuloglandulaarinen) liittyvä, keuhkokuume (pneumoninen) ja voimakkaita yleisoireita aiheuttava (tyfoidaalinen) tularemia

jänne *tendo* la, *tendon* e, *sena -n* r runsaskol-lageeninen luja sidekudos, joka (tavallisesti) yhdistää lihaksen luuhun; vrt. ligamentti; ks. myös chorda

tendo Achillis ks. kantäjänne

t. calcaneus ks. kantäjänne

t. conjunctivus ks. nivussirppi

t. cricooesophageus ruokatorven pitkittäisen lihaskerroksen ja rengasruston takapinnan välinen jänne

t. infundibuli →keuhkovaltimorungon ja aortan tyveä yhdistävä jänne

t. musculi lihasjänne

t. musculi pubococcygei häpyluu-häntäluu-lihaksen jänne

t. musculi supraspinati ylempään lapalihak-sen jänne

jänneaistin ks. Golgin jänne-elin

jänneheijaste ks. heijaste

jännekaari *arcus tendineus* la, *tendinous arch* e, *senbåge -n* r lihassyiden kiinnittymiskohtana toimiva jännemäinen kalvon paksuntuma

arcus tendineus fasciae pelvis lantiokalvon jännekaari | häpyluun takapinnalta virtsara-

kon ohitse istuinluun kärjen (spina ischia-dica) seutuun kulkeva jännekaari

a. tendineus musculi levatoris ani peräau-kon kohottajalihaksen jännekaari | peräaukon kohottajalihaksen lähtökohtana toimiva si-semmän peittäjälihaksen kalvon paksuntuma

a. tendineus musculi solei leveään kantali-haksen jännekaari | leveään kantalihakseen liittyvä pohjeluun ja sääriluun välinen jänne-kaari pohkeen yläosassa

jännekalvoaitio ks. lihasaitio

jännekeskus ks. centrum tendineum

jännekäämi ks. Golgin jänne-elin

jänneluu *os sesamoideum* la, *sesamoid bone* e, *sesamben -et* r seesamluu | jänteen sisällä sijait-seva irtoluu, jonka nivelruston peittämä pinta liukuu viereisen suuremman luun pintaa vastaan lihasliikkeiden aikana (kitkan vähentäjä ja jän-teen suunnan muuttaja); ks. myös polvilumpio

jännerihmat *chordae tendineae (cordis)* la e, *tendinous chords* e, *sentrådar(na)* r läppäjän-teet, jännesäikeet | sydämen purjeläppien (hiippa-läpän ja kolmiliuskaläpän) liuskojen reunoja sydänkammioiden nystylihaksiin yhdistävät kapeat jän-teet

chordae tendineae falsae valejännerihmat | jännerihmat jotka eivät ole kiinni läppien reunoissa vaan kummastakin päästään joko nystylihaksessa tai jossain muussa kammion seinämän kohdassa

chordae tendineae spuriae ks. chordae ten-dineae falsae

jännesukkula ks. Golgin jänne-elin

jännetulehdus *tendiniitis*, *tenonitis*, *tenonitiitis* la e, *seninflammation -en*, *tendiniit -en*, *tenonitiit -en* r tendiniitti, tenoniitti

tendiniitis Achillis *Achilles tendiniitis* e, *akillestendiniit -en* r kantäjän-teen tulehdus, akillestendiniitti; vrt. peritendiniitis Achillis (→peritendiniitti)

t. insertionalis ks. insertiotendiniitti (oma hakusana)

t. musculi bicipitis *biceps tendiniitis*, *bicipi-tal tendiniitis* e, *bicepstendiniit -en* r hauisli-haksen jänteen tulehdus, bicepstendiniitti

t. musculi psoae *psoas tendiniitis* e, *psoas-tendiniit -en* r ison lannelihaksen jänteen tulehdus, psoastendiniitti

t. patellae *patellar tendiniitis* e, *patellatendiniit -en*, *patellar tendiniit* r lumpiojän-teen tulehdus

t. musculi supraspinati *supraspinatus tendiniitis* e, *supraspinatustendiniit -en* r supraspinatustendiniitti; ks. kiertäjäkalvosin-oiroyhtymä

jännetuppi *vagina tendinis* la, *tendon sheath*, *sheath of tendon* e, *senskida -n* r jännettä monin paikoin ympäröivä jännetupen nivelvoidekalvon (→jännetuppikalvon) ja sidekudoksen muodostama kitkaa vähentävä tuppi; vrt. endotenon, peritenon, epitenon, paratenon

jännetuppikalvo *vagina synovialis tendinis* la, *synovial tendon sheath* e jännetupen nivelvoidekalvo, tenosynovium | nivelvoidetta erittävä, umpinaisen tilan muodostava, nivelkalvoa vastaava kalvo, jonka sisempi lehti verhoaa jännettä ja ulompi jännetupen sisäpintaa

jännetuppitulehdus *tenosynoviitis*, *tendovaginitis* la e, *senskidieinflammation -en*, *tenosynoviit -en* r jännetupen (vagina tendinis) tai jännetuppikalvon tulehdus; syn. tendovagiiniitti; vrt. peritendiiniitti; ks. myös intersektiooireyhtymä

ahtauttava jännetuppitulehdus

tenosynoviitis stenosing la, *stenosing tenosynoviitis* e, *stenoserande tenosynoviit* r stenoisoiva tenosynoviitti | jännetupen ahtaamaan johtanut tenosynoviitti (esim. de →Quervainin tauti (2))

nariseva jännetuppitulehdus *tendovaginitis crepitans* la, *krepterande tenosynoviit* r ritisevä jännetuppitulehdus, krepitoiva tenosynoviitti | tavallisesti yllärasituksesta tai toistuvasta liikkeestä aiheutunut jännetuppitulehdus, joka aiheuttaa liikuteltaessa jänteen kohdalla tuntuva narinan

jännite *tension* e, *spänning -en* r sähkökentän kahden pisteen välinen potentiaaliero

jänniteilmarinta ks. paineilmarinta (→ilmarinta)

jännitesidos *tension band* e esim. kyynärlisäkkeen ja polvilumpion murtuman kiinnitykseen käytettävä menetelmä

jännitysniska *tension neck* e, *spänd nacke* r niskan, hartioiden ja takaraivon alueen kipuoireyhtymä erityisesti henkilöllä, joka tekee jatkuvasti työtä yläraajat kohotettuina (esim. näyttöpäätteellä työskentelevä)

jännityspäänsärky ks. päänsärky

jänteenympärystulehdus ks. peritendiiniitti
järkeistäminen *rationalisatio* la, *rationalization* e, *rationalisering -en* r rationalisaatio | psyykinen puolustusmekanismi, jonka avulla henkilö keksii itselleen edullisen, järkevältä tuntuvan mutta virheellisen selityksen ahdistavalle asialle

järvisyvyhy *dermatitis schistosomica*, *schistosomiasis cutanea* la, *swimmers' itch*, *cutaneous schistosomiasis* e, *simmarklåda*

-n, *cerkariadermatit -en* r mm. Etelä-Suomen järvissä syyskesäisin lisääntyvän imumadon (*Schistosoma*-lajien) cercaria-toukkien uima-reille aiheuttama pieninäppyläinen, muutamassa päivässä paraneva ihottuma

jättiannoksinen solunsalpaajahoido *massive chemotherapy* e, *massiv kemoterapi* r hyvin suuriannoksinen solunsalpaajahoido

jättikasvu *gigantismus*, *macrosomia* la, *gigantism*, *macrosomia*, *macrosomatia* e, *jätteväxt -en*, *gigantism -en* r gigantismi, makrosomia | kasvuhormonin liikaerityksestä tai muusta sairaudesta johtuva poikkeava suurikokoisuus; vrt. isokasvuisuus

aivolisäkeperäinen jättikasvu *gigantismus pituitarius* la, *pituitary gigantism* e, *hypofysär gigantism* r pituitaarinen gigantismi |

jättikasvu joka johtuu ennen kasvulevyjen sulkeutumista alkavasta kasvuhormonin liikaerityksestä; vrt. akromegalia

aivoperäinen jättikasvu *gigantismus cerebralis* la ks. Sotosin oireyhtymä

jättikondylooma ks. jättivisvasyylä (→visvasyylä)

jättikoolon ks. megakoolon

jättikromosomi *giant chromosome* e, *jättiekromosom -en* r mm. kaksisiipisten hyönteisten toukkien sylkirauhassolujen kromosomit, joissa voi →polytenian takia olla jopa noin tuhatkertainen määrä DNA:ta tavallisiin soluihin verrattuna

jättikärkisyys ks. akromegalia

jättipapillikonjunktiviitti ks. nystyinen →sidekalvotulehdus

jättiruokatorvi ks. megaesofagus

jättisol *giant cell* e, *jättecell -en* r kookas (monitumainen) solu; ks. myös Langhansin solu (1), Reed–Sternbergin solu, synsytium, Toutonin jättisol

jättisoluarteriitti ks. valtimotulehdus

jättisoluhepatiitti ks. vastasyntyneen →maksatulehdus

jättisolukarsinooma ks. carcinoma gigantocellulare (→karsinooma)

jättisolukasvain 1. *osteoclastoma* la e, *giant cell tumor of bone* e, *osteoklastom -et*, *skeletal jättecellstumör* r osteoklastooma, luun jättisolukasvain, luunsyöpöjäsolukasvain | tavallisesti nuoren ihmisen pitkän luun päässä esiintyvä, mm. monitumaisista jättisolusta muodostunut pehmeä luuta syövyttävä kasvain; **2.** *giant cell tumor of tendon sheath* e, *senskidans jättecellstumör* r jännetupen jättisolukasvain | eräs ranteiden, sormien, nilkkojen tai varpaiden alueella esiintyvä hyvinlaatuinen jännetuppikasvain

jättisolutyreoidiitti ks. subakuutti →kilpirauhas-tulehdus

jättivirtsanjohdin ks. megaureter

jäykistysleikkaus *fusion (operation)* e, *stel-operation -en, fusion -en* r fuusio, ”deesi” | kahden tai useamman luun yhteen luuduttaminen tai yhden tai useamman nivelen luuduttaminen, esim. polven, nilkan, lonkan tai selän jäykistysleikkaus; ks. myös artrodeesi, spondylodeesi
jäykkyys *rigiditas* la, *stiffness* e, *stelhet -en* r (esim. luuston, lihaksiston) kankeus, taipumattomuus, joustamattomuus, rigiditeetti

aamujäykkyys *morning stiffness* e, *morgon-stelhet -en* r niveltulehduksiin liittyvä pitkittynyt kankeuden tunne nivelissä aamuisin
niskajäykkyys *nuchal rigidity* e, *nackstelhet -en* r kaularangan ojentajalihasten pitkäkestoinen (tooninen) supistustila, joka voi olla aivokalvotulehduksen oire; vrt. meningismi

jäykkyysoireyhtymä *syndroma hominis rigidi* la, *stiff-man syndrome* e, *stiff-man-syndrom -et* r stiff-man-syndrooma | harvinainen tila, jossa lihaksistoon tulee ajoittain pitkäkestoisia kouristuksia

jäykkähalvaus ks. paralysis spastica (→paralyysi)

jäykkäkouristus *tetanus* la e r, *stelkramp -en* r tetanus | epäpuhtaassa haavassa kasvavan Clostridium tetani -bakteerin aiheuttama tauti (Suomessa rokotusten ansiosta harvinainen), jolle ovat ominaisia rajut yleiset lihaskouristukset ja usein kuolema hengityshalvauksen seurauksena

jäykkäkouristusprofylaksi ks. profylaksi

jäykkäkouristustoksiini ks. toksiini

jäykän käden oireyhtymä *stiff hand syndrome, diabetic (stiff) hand syndrome, diabetic cheiroarthropathy* e, *den diabetiska handen, det diabetiska handsyndromet (med stel hand)* r käden ja sormien diabeettinen →liikerajoitus

jäystekerros *smear layer* e porausjätkekerros | hampaan porauspinnalle kertyvä pikkumurusten kerros

jäädytys-etsausmenetelmä *freeze-etching* e, *frysetsning -en* r elektronimikroskooppinäytteiden valmistuksessa käytettävä menetelmä, jossa näyte jäädytetään ja lohkaistaan alipaineessa (jäädytys-lohkaisutekniikka) ja lohkaisupinnan jää haihdutetaan tyhjiössä

jäädytyskirurgia *cryosurgery* e, *kryokirurgi -n* r kryokirurgia | ihon tai sisäelimen muutoksen käsittely tai tuhoaminen esim. nestemäisellä tyypellä tai hiilihappojäällä tai jäädyttämällä erityisellä laitteella; vrt. etanoli-injektiohoito, kauterisaatio, kylmähoito, termokoagulaatio

jäähydytys *cryocoagulation* e, *kryokoagulation -en* r kryokoagulaatio | kudoksen käsittely tai kiinnitys jäädyttämällä, esim. verkkokalvon jäädytys kovakalvon läpi silmämunaa avaamatta

jääleike *frozen section* e, *fryssnitt -et* r pikaleike | nopeasti jäädytetystä kudoksenäytteestä tehty histologinen leike; ks. myös jääleiketutkimus

jääleiketutkimus *frozen section investigation* e, *fryssnittundersökning -en* r pikaleiketutkimus | jäädytetystä kudoksenäytteestä useimmiten leikkauksen aikana tehty mikroskooppinen tutkimus (joka voi vaikuttaa leikkauksen kulkuun)

jäämä *residuum* mon. *residua* la e r, *residue* e, *återstod -en* r esim. ravintoaineessa esiintyvä pieni määrä vierasainetta, joka on peräisin torjunta-aineesta, lannoitteesta, rehun aineosista tai eläimelle annetusta lääkkeestä

jäännöskasvain *residual tumor* e, *residualtumör -en* r jäännöstuumori | hoidon (esim. sädehoidon) jälkeen vielä jäljellä oleva, mahdollisesti arpeutunut osa kasvainta; vrt. jäännöstauti

jäännöskitsofrenia ks. kitsofrenia

jäännöstauti *residual disease* e, *residualsjukdom -en* r potilaan elimistössä hoidon jälkeen oleva syöpäkudos; vrt. jäännöskasvain

minimaalinen jäännöstauti *minimal residual disease* e, *minimal residualsjukdom* r vähäinen jäännöstauti | vain erikoistutkimuksilla todettavissa oleva, yksittäisiä syöpäsoluryhmiä käsittävä jäännöstauti

jäännöstilana esiintyvä psykoottinen häiriö *perturbatio psychotica residualis* la, *residual psychotic disorder* e, *residual psykos* r viivästynyt psykoottinen häiriö | ryhmä psykoottisia ilmiöitä, jotka esiintyvät psykeen vaikuttavan aineen käytön aikana tai jälkeen selittymättä yksinomaan äkillisellä myrkytystilalla; vrt. väärinkäyttö

jäännöstilavuus 1. *end-systolic volume* e, *residualblod -et, residualvolym -en* r sydänkammion jäännöstilavuus | verimäärä joka jää sydänkammioon systolen jälkeen; 2. *residual volume* e, *residualluft -en, residualvolym -en* r (lyh. RV) kaasutilavuus joka jää keuhkoihin mahdollisimman täydellisen uloshengityksen jälkeen; vrt. keuhkojen kokonaistilavuus

toiminnallinen jäännöstilavuus *functional residual capacity* e, *funktionell residualvolym* r (lyh. FRC) toiminnallinen jäännöskapasiteetti | kaasutilavuus joka jää keuhkoihin lepo hengityksessä tapahtuvan uloshengityksen jälkeen (→uloshengityksen varatila + jäännöstilavuus)

jäännöstuumori ks. jäännöskasvain

jäännösvirtsa *urina residualis* la, *residual urine* e, *residualurin* -en r residuaalivirtsa | normaalin virtsaamisen jälkeen rakkoon jäävä virtsa

jääplasma *fresh frozen plasma* e, *färsk frusen plasma, isplasma* -n r luovutusveren plasmaosa, jota säilytetään -20 °C:ssa ja käytetään mm. hyytymishäiriöiden hoitoon; vrt. kryopresipitaatti

jäätynyt olkapää *frozen shoulder* e, *frusen skuldra, skulderledslåsning* -en, *axelledslåsning* -en r olkalukko | olkanivelpussin ja kiertäjäkalvosimen tulehdus- ja arpeutumismuutosten (adhesiivisen →kapsuliitin) aiheuttama, aluksi kivulias, yleensä vähitellen ohimenevä olkanivelen jäykistymä; vrt. ahdas olka